

Ecologische toetsing stikstofdepositie woningbouw De Berghorst II te Enter

---

Toetsing van mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden in het kader van de Wet natuurbescherming

---

Uitgevoerd door:

Tuitert Natuuronderzoek i.s.m. Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Gemeente Wierden
Contactpersoon: K. Hesselink

Natuurbank Overijssel
Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten

BTW-ID: NL001388212B56
E: info@natuurbankoverijssel.nl
Tel: 0543-451142 / 0614-435700

Projectnummer en versie: AT/2020/19.11 Versie D1	Status: definitief
Auteur: D. Tuitert	Rapportdatum: 1-12-2020

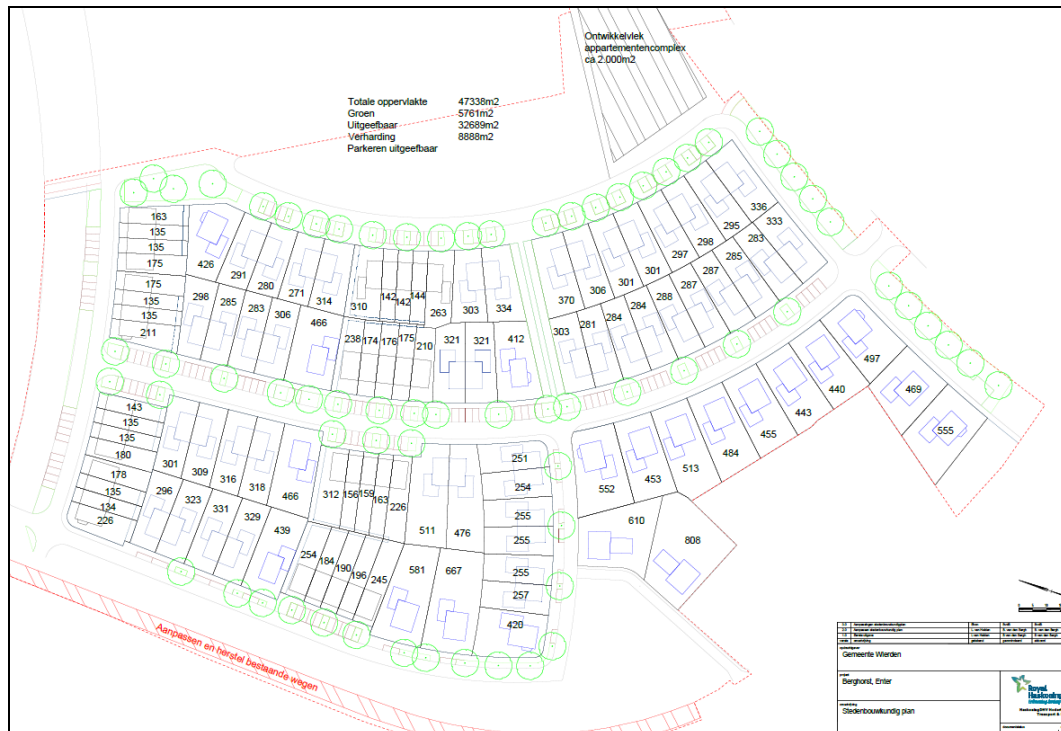
Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel	3
2	Wettelijk kader.....	4
2.1	Wet natuurbescherming; Natura 2000	4
3	Natura 2000-gebieden.....	5
3.1	Afbakening	5
3.2	Natura 2000-gebied Borkeld	5
3.2.1	<i>Gebiedsbeschrijving .....</i>	<i>5</i>
3.2.2	<i>Begrenzing en oppervlakte .....</i>	<i>5</i>
3.2.3	<i>Instandhoudingsdoelen .....</i>	<i>6</i>
3.3	Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug	6
3.3.1	<i>Gebiedsbeschrijving .....</i>	<i>6</i>
3.3.2	<i>Begrenzing en oppervlakte .....</i>	<i>7</i>
3.3.3	<i>Instandhoudingsdoelen .....</i>	<i>7</i>
3.4	Natura 2000-gebied Wierdense Veld	8
3.4.1	<i>Gebiedsbeschrijving .....</i>	<i>8</i>
3.4.2	<i>Begrenzing en oppervlakte .....</i>	<i>8</i>
3.4.3	<i>Instandhoudingsdoelen .....</i>	<i>9</i>
3.5	Natura 2000-gebied Engbertsdijkerven	9
3.5.1	<i>Gebiedsbeschrijving .....</i>	<i>9</i>
3.5.2	<i>Begrenzing en oppervlakte .....</i>	<i>10</i>
3.5.3	<i>Instandhoudingsdoelen .....</i>	<i>10</i>
4	Effecten en toetsing.....	12
4.1	Afbakening	12
4.2	Natura 2000-gebied Borkeld	12
4.2.1	<i>Inleiding .....</i>	<i>12</i>
4.2.2	<i>H2310 Stufzandheiden met struikhei .....</i>	<i>12</i>
4.2.3	<i>H3160 Zure vennen .....</i>	<i>13</i>
4.2.4	<i>H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden).....</i>	<i>13</i>
4.2.5	<i>H4030 Droge heiden .....</i>	<i>13</i>
4.2.6	<i>H5130 Jeneverbesstruwelen.....</i>	<i>14</i>
4.2.7	<i>H6230vka Heischrale graslanden, vochtig kalkarm .....</i>	<i>14</i>
4.2.8	<i>H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen .....</i>	<i>14</i>
4.3	Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug	15
4.3.1	<i>Inleiding .....</i>	<i>15</i>
4.3.2	<i>H3160 Zure vennen .....</i>	<i>15</i>
4.3.3	<i>H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden).....</i>	<i>15</i>
4.3.4	<i>H4030 Droge heiden .....</i>	<i>16</i>
4.3.5	<i>H5130 Jeneverbesstruwelen.....</i>	<i>16</i>
4.3.6	<i>H6230 Heischrale graslanden.....</i>	<i>17</i>
4.4	Natura 2000-gebied Wierdense Veld	17
4.4.1	<i>Inleiding .....</i>	<i>17</i>
4.4.2	<i>H4030 Droge heiden .....</i>	<i>17</i>
4.4.3	<i>H7120ah Herstellende hoogvenen, actief hoogveen .....</i>	<i>18</i>
4.5	Natura 2000-gebied Engbertsdijkerven.....	18
4.5.1	<i>Inleiding .....</i>	<i>18</i>
4.5.2	<i>H7120 Herstellende hoogvenen.....</i>	<i>18</i>
4.6	Cumulatie	19
5	Conclusie.....	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Wierden is gaande met het opstellen van een bestemmingsplan voor deelgebied De Berghorst II te Enter. Het bestemmingsplan maakt het mogelijk om een woonwijk te realiseren met 117 woningen. In figuur 1 is de locatie en het voornemen weergegeven. Voor deze ontwikkeling is door Aveco de Bondt een stikstofberekening met het rekenmodel Aeries Calculator uitgevoerd om te bepalen of sprake is van een toename aan stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden. In voorliggende ecologische beoordeling wordt getoetst of de berekende toename aan stikstofdepositie significante gevolgen kan hebben voor de betreffende Natura 2000-gebieden.

Figuur 1: Kaart plangebied.

1.2 Doel

Doel van voorliggende toetsing is om te bepalen of het voorgenomen plan significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Op grond van artikel 2.7, eerste lid, Wet natuurbescherming mag een bestuursorgaan een plan alleen vaststellen als er met zekerheid geen significante gevolgen zijn, tenzij de ADC-toets met succes doorlopen kan worden. Wanneer uit de ecologische beoordeling blijkt dat significante gevolgen op voorhand met zekerheid zijn uitgesloten, dan kan het voorgenomen plan worden vastgesteld.

2 Wettelijk kader

2.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

De bescherming van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) in Nederland is geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). Projecten of plannen die significante gevolgen kunnen voor deze beschermde gebieden, zijn in beginsel (zonder vergunning) niet toegestaan. De verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebieden staan in artikel 2.7, eerste en tweede lid, Wet natuurbescherming:

Artikel 2.7

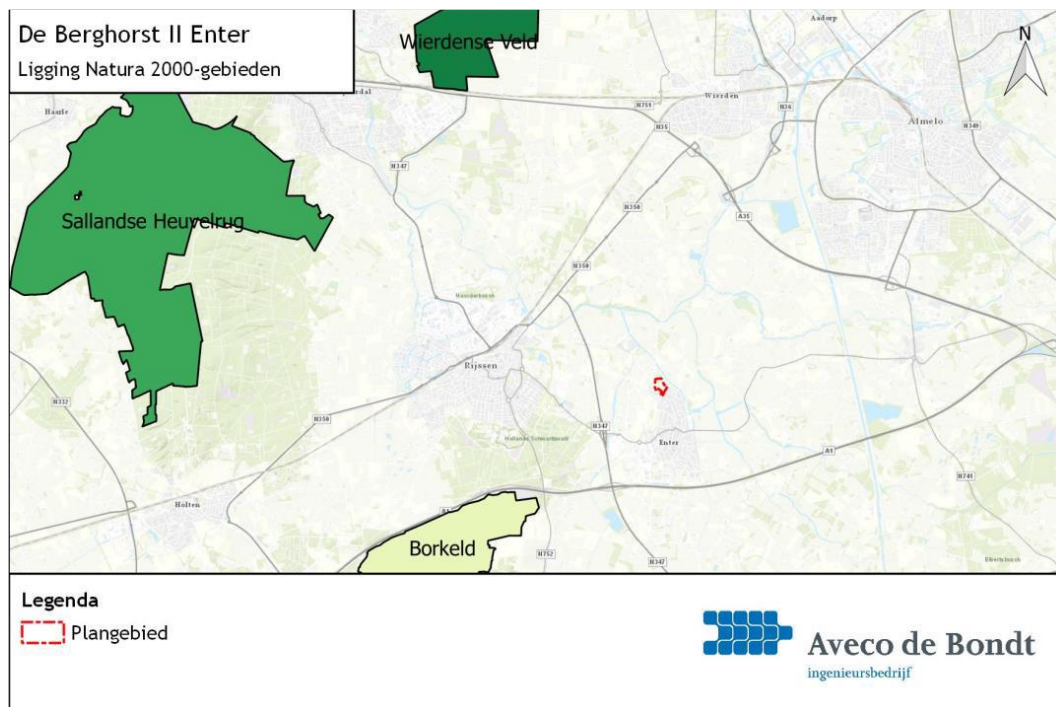
1. Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid.
2. Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.

Kern van de Natura 2000 toetsing zijn de instandhoudingsdoelstellingen die per Natura 2000-gebied zijn geformuleerd. Een project of plan mag er niet toe leiden dat de instandhoudingsdoelstellingen niet meer gehaald (kunnen) worden. Dan is sprake van significante gevolgen. Naast directe effecten (bijv. ruimtebeslag), dient ook gekeken te worden naar indirecte effecten als gevolg van externe werking (bijv. door geluid, licht en stikstofdepositie). De eerste stap in de toetsing is vaak een voortoets, waarin wordt getoetst of significante gevolgen voor Natura 2000-gebied op voorhand met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Als significante gevolgen in de voortoets niet op voorhand met zekerheid kunnen worden uitgesloten, dan is een passende beoordeling noodzakelijk. In dat geval is voor een project een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

3 Natura 2000-gebieden

3.1 Afbakening

De meest nabijgelegen Natura 2000 gebieden betreffen Borkeld op 3,5 km, Sallandse Heuvelrug op 8 km en Wierdense Veld op 7,5 km van het plangebied. In figuur 3.1 is de ligging ten opzichte van het plangebied weergegeven.

Figuur 3.1: Ligging Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied.

Uit de stikstofberekeningen blijkt dat het voorgenomen plan leidt tot een toename aan stikstofdepositie op vier Natura 2000-gebied, te weten:

- Borkeld;
- Sallandse Heuvelrug;
- Wierdense Veld;
- Engbertsdijkerven.

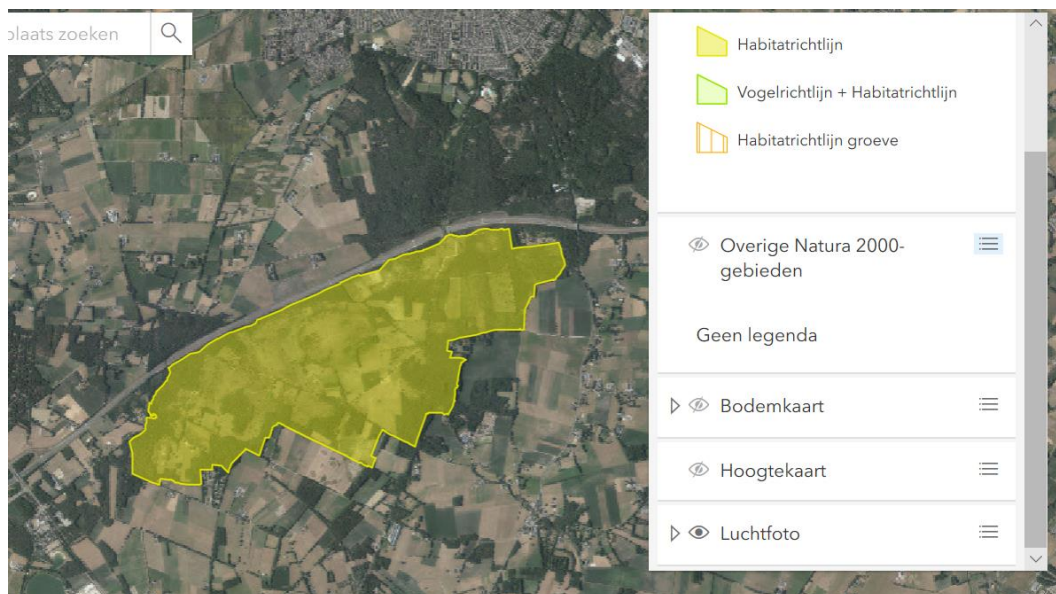
3.2 Natura 2000-gebied Borkeld

3.2.1 Gebiedsbeschrijving

De Borkeld is onderdeel van een eindmorene tussen Hellendoorn en Lochem. Het gebied is gevarieerd door gradiënten in hoogte en tussen zandige, ijzerhoudende lemige en veenige bodem. De vegetatie in het gebied bestaat aan de randen uit heide, jeneverbesstruweel en bos. In het centrale deel van het gebied ligt een voormalig hoogveen dat nu vergrast en enigszins verbost is. Ten westen hiervan komt een strook met vergraste natte heide voor die over gaat in een groter droog heidegebied. Het leemkuilengebied is deels vergraven en deels onvergraven. Als gevolg hiervan bestaat het uit een kleinschalig patroon van heischrale graslanden en natte heide, omgeven door bos.

3.2.2 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Borkeld is op onderstaande figuur weergegeven. Het gebied is gelegen ten zuiden van rijksweg A1 ter hoogte van Rijssen en omvat onder meer De Borkeld, Elsenveld en -veen en Elsenvoorveld. Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van ongeveer 490 ha.

Figuur 3.2.2: Begrenzing Natura 2000-gebied Borkeld.

3.2.3 Instandhoudingsdoelen

Het Natura 2000-gebied Borkeld is aangewezen op grond van de Habitatrichtlijn. Voor het gebied zijn alleen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor habitattypen. In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Borkeld weergegeven.

Tabel 3.2.3: Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen van het Natura 2000-gebied Borkeld

Habitatype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei		definitief	=	=
H2330 - Zandverstuivingen		ontwerp	=	=
H3160 - Zure vennen		definitief	=	>
H4010A - Vochtige heiden	hogere zandgronden	definitief	>	>
H4030 - Droge heiden		definitief	=	>
H5130 - Jeneverbesstruwelen		definitief	>	>
H6230 - Heischrale graslanden		definitief	>	=
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen		definitief	=	=
H9190 - Oude eikenbossen		ontwerp	=	>

3.3 Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug

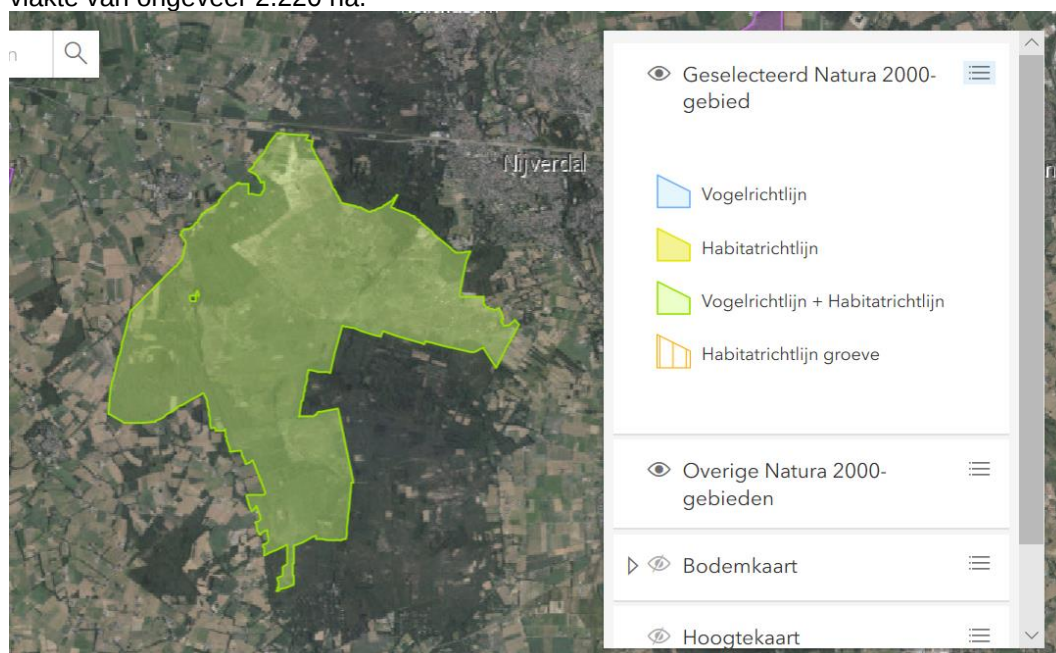
3.3.1 Gebiedsbeschrijving

De Sallandse Heuvelrug wordt gevormd door een glaciële zandrug die een totale lengte heeft van veertien en een variabele breedte van ongeveer één tot zes kilometer. In het sterk geaccidenteerde terrein bevatten de heuveltoppen (gemiddelde hoogte tussen de

45 en 70 meter boven NAP) grote aaneengesloten struikheibegroeiingen, met enkele jeneverbesstruwelen en zure vennen. In de lagere delen en op de flanken van de heuvelrug komt een vochtiger heidetype voor, waaronder ook een hellingveentje. De flanken van de stuwwal zijn grotendeels begroeid met naaldbos, loofbos en gemengd bos van verschillende leeftijden.

3.3.2 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug is op onderstaande figuur weergegeven. Het Natura 2000-gebied omvat het open heidegebied en aangrenzende bossen van Haarlerberg, De Sprengenberg en Holterberg en is gelegen tussen Nijverdal en Holten. Het aangewezen gebied wordt in het westen globaal begrensd door de overgang naar cultuurgronden, in het noorden door de provinciale weg N35 en het bosgebied Noetselerberg, in het oosten door het Hexelerbos en cultuurgronden en in het zuiden door de overgang van heide naar gesloten bos van onder meer het Landgoed De Noetselerberg, Holterberg en het Numendal. Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van ongeveer 2.220 ha.

Figuur 3.3.2: Begrenzing Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug.

3.3.3 Instandhoudingsdoelen

Het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug is aangewezen op grond van zowel de Habitatrichtlijn als de Vogelrichtlijn. Voor het gebied zijn daarom instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor habitattypen, habitatsoorten en vogelsoorten. In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug weergegeven.

Tabel 3.3.3-1: Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen van het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug

Habitatype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?
H3160 - Zure vennen		definitief	=	=
H4010A - Vochtige heiden	hogere zandgronden	definitief	>	>
H4030 - Droge heiden		definitief	>	>
H5130 - Jeneverbesstruwelen		definitief	=	>
H6230 - Heischrale graslanden		definitief	=	=
H7110B - Actieve hoogvenen	heideveentjes	definitief	=	>
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen		ontwerp	=	=

Tabel 3.3.3-2: Instandhoudingsdoelstellingen habitatsoorten van het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?
H1166 - Kamsalamander	definitief	=	=	=

Tabel 3.3.3-3: Instandhoudingsdoelstellingen vogelsoorten van het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug

Soort ?	Status doel ?	Aantal broedparen ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?
A107 - Korhoen	definitief	40	>	>
A224 - Nachtzwaluw	definitief	45	=	=
A276 - Roodborsttapuit	definitief	60	=	=

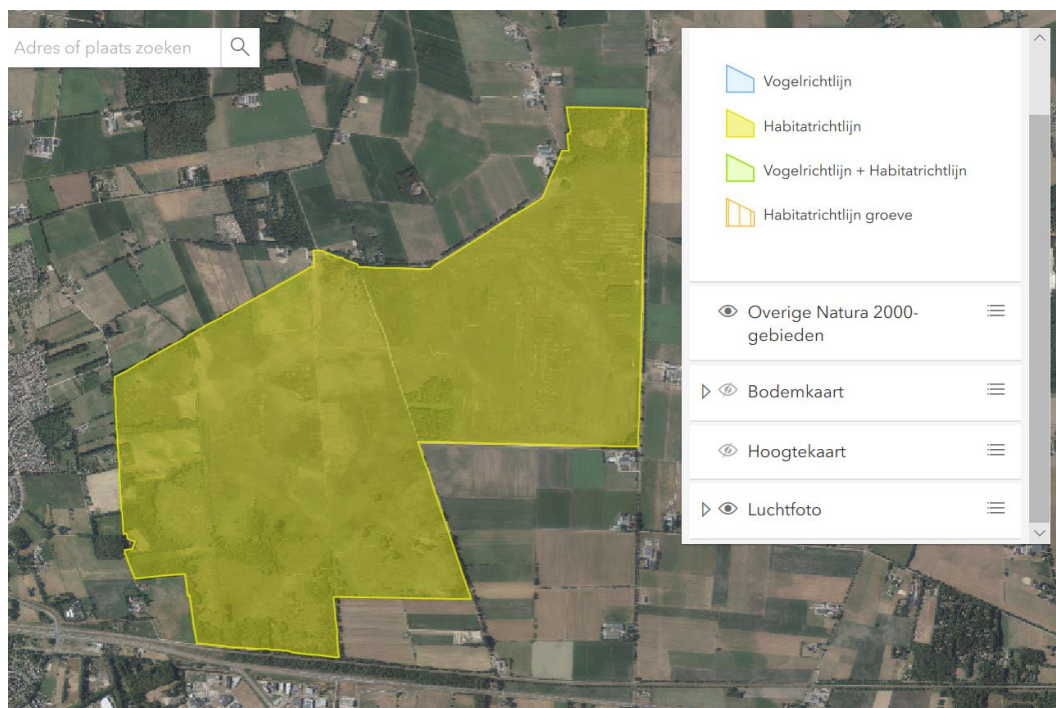
3.4 Natura 2000-gebied Wierdense Veld

3.4.1 Gebiedsbeschrijving

Het Wierdense veld is een restant van een ooit uitgestrekt veenlandschap in Twente. Het gebied is grotendeels afgegraven voor de turf. Het is begroeid met vochtige heide en enkele berkenbosjes. Binnen het hoogveen is het dekzandrelief plaatselijk zo sterk en uitgesproken dat op dekzandruggen droge heide voorkomt. Op de lage delen zijn enkele met water gevulde veenputten.

3.4.2 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Wierdense Veld is op onderstaande figuur weergegeven. Het gebied omvat het Notterveen en Huurnerveld ten oosten van Nijverdal en is gelegen ten noorden van de spoorlijn Zwolle-Almelo. Het Natura 2000-gebied bestaat uit een oppervlakte van ongeveer 420 ha.

Figuur 3.4.2: Begrenzing Natura 2000-gebied Wierdense Veld.

3.4.3 Instandhoudingsdoelen

Het Natura 2000-gebied Wierdense Veld is aangewezen op grond van de Habitatrichtlijn. Voor het gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor habitattypen. In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Wierdense Veld weergegeven.

Tabel 3.4.3: Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen van het Natura 2000-gebied Wierdense Veld

Habitatype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?
H4030 - Droge heiden		definitief	=	>
H6230 - Heischrale graslanden		definitief	=	=
H7110A - Actieve hoogvenen	hoogveenlandschap	definitief	>	>
H7120 - Herstellende hoogvenen		definitief	= (<)	>

3.5 Natura 2000-gebied Engbertsdijkvenen

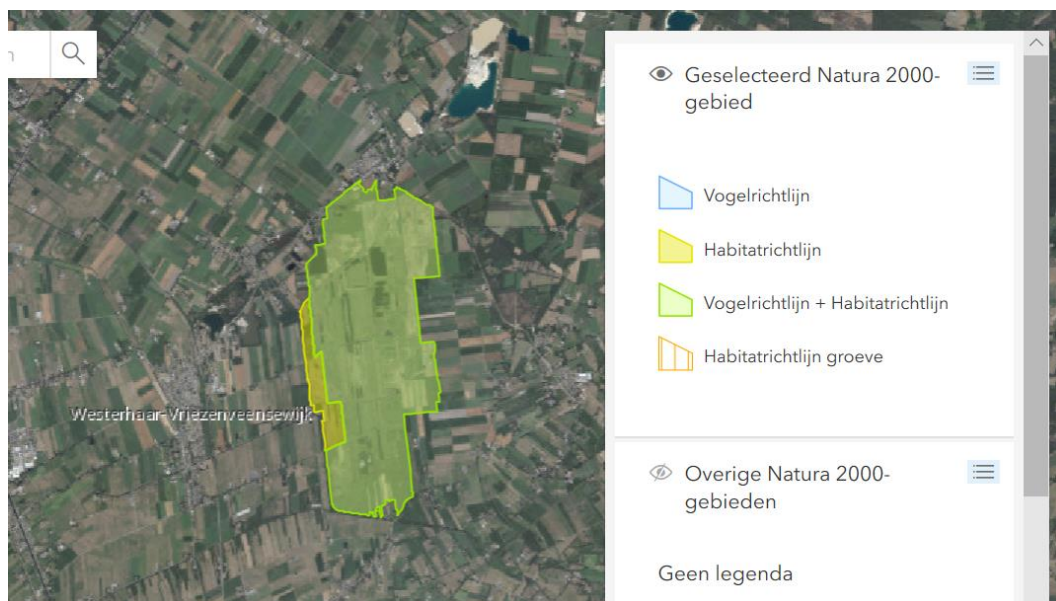
3.5.1 Gebiedsbeschrijving

Engbertsdijkvenen is een restant van een groot voormalig veengebied. De Engbertsdijkvenen is nu een vrijwel geheel afgegraven hoogveengebied. De meest grootschalige vervening vond plaats in de periode 1850 tot 1950. Omdat de randen geheel zijn afgegraven, steekt het gebied ver boven het omringende landschap uit. Het gebied herbergt een restant niet afgegraven veen. Deze omvangrijke hoogveenkern is voor boekweit-brandcultuur gebruikt, maar niet verveend en tijdig tegen verdere verdroging beschermd. Een groot deel van het overige veen is tot circa 1940 in gebruik geweest voor boekweitcultuur. Om wegzijging tegen te gaan, was het nodig het gebied (hydrologisch) te isoleren. Daartoe is het gebied gecompartmenteerd door middel van dammen. Buiten de

actieve hoogveenkern bestaat het gebied uit natte heide, waarin ook drogere delen aanwezig zijn. Langs de randen van het gebied zijn enkele kleine berkenbossen te vinden.

3.5.2 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Engbertsdijkerven is aangegeven op onderstaande kaart. Het Natura 2000-gebied omvat de natuurkern Engbertsdijkerven met aangrenzende percelen ten zuiden van Kloosterhaar. De grens in het westen is de Paterswal en het Geestersche Stroomkanaal, in het zuiden de Bavesbeekweg en de Oude Hoevenweg en in het oosten de overgang naar de cultuurgronden. Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van ongeveer 1.000 ha.

Figuur 3.5.2: Begrenzing Natura 2000-gebied Engbertsdijkerven.

3.5.3 Instandhoudingsdoelen

Het Natura 2000-gebied Engbertsdijkerven is aangewezen op grond van zowel de Habitatrichtlijn als de Vogelrichtlijn. Voor het gebied zijn daarom instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor habitattypen, broedvogels en niet-broedvogels. In onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Engbertsdijkerven weergegeven.

Tabel 3.5.3-1: Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen van het Natura 2000-gebied Engbertsdijkerven

Habitatype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?
H4030 - Droge heiden		definitief	=	=
H7110A - Actieve hoogvenen	hoogveenlandschap	definitief	>	>
H7120 - Herstellende hoogvenen		definitief	= (<)	>

Tabel 3.5.3-2: Instandhoudingsdoelstellingen broedvogels van het Natura 2000-gebied Engbertsdijkerven

Soort ?	Status doel ?	Aantal broedparen ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?
A008 - Geoorde fuut	definitief	25	= (<)	=

Tabel 3.5.3-3: Instandhoudingsdoelstellingen niet-broedvogels van het Natura 2000-gebied Engbertsdijkerven

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Populatie waarde ?	Instandhoudingsdoelstelling ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?
A127 - Kraanvogel	definitief	behoud	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=
A702 - Toendrarietgans	definitief	4000	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=

4 Effecten en toetsing

4.1 Afbakening

Door Aveco de Bondt is een stikstofberekening uitgevoerd met het rekenprogramma Aerial Calculator. Daarbij is zowel de aanleg- als de gebruiksfase van het voorgenomen project doorgerekend. Uit de stikstofberekening blijkt dat als gevolg van het voorgenomen project alleen tijdens de aanlegfase tijdelijk sprake is van een toename aan stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden Borkeld, Sallandse Heuvelrug, Wierdense Veld en Engbertsdijkswen. Voor deze Natura 2000-gebieden vindt een effectbeoordeling plaats naar de gevolgen van stikstofdepositie in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden.

Tabel 4.1: Berekende stikstofdepositie van het voorgenomen plan in de realisatiefase en de gebruiksfase

Natura 2000-gebied	Realisatiefase 2022	Realisatiefase 2023	Gebruiksfase
Borkeld	0,02	0,02	0,00
Sallandse Heuvelrug	0,01	0,01	0,00
Wierdense Veld	0,01	0,01	0,00
Engbertsdijkswen	0,00	0,01	0,00

4.2 Natura 2000-gebied Borkeld

4.2.1 Inleiding

Uit de stikstofberekeningen blijkt dat gedurende de aanlegfase van het project in 2022 en 2023 sprake is van een tijdelijke toename aan stikstofdepositie op de volgende kwalificerende habitattypen:

- H2310 Stufzandheiden met struikhei
- H3160 Zure vennen
- H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)
- H4030 Droge heiden
- H5130 Jeneverbesstruwelen
- H6230vka Heischrale graslanden (vochtig kalkarm)
- H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen

4.2.2 H2310 Stufzandheiden met struikhei

H2310 Stufzandheiden met struikhei is gebonden aan zeer voedselarme omstandigheden, en is daardoor ook gevoelig voor verzuring en vermesting. Het type heeft van nature zure ondergrond die verder verzuurd onder invloed van stikstofdepositie. Dit heeft vooral effect op korstmossen, of leidt in de vorm van ammonium tot een toenemende vergroening. Uit de PAS-gebiedsanalyse voor de Borkeld blijkt dat de kwaliteit van het habitatype matig is op basis van de aanwezige vegetatiestructuur. Wel komen nog veel typische soorten voor in het gebied. Dit is een gunstige uitgangspositie voor de realisatie van het instandhoudingsdoel van dit habitatype. Door aanwezigheid van deze soorten is de herstellpotentie groot. Opslag uit de heide wordt periodiek verwijderd. Het habitatype wordt beweide met schapen (gescheperde kudde).

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H2310 Stufzandheiden met struikhei. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verzuigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Bovendien wordt verzuiging tegengegaan door periodiek verwijderen van opslag en beweiding met schapen. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen

(behoud omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.2.3 *H3160 Zure vennen*

Het habitatype heeft een oppervlak van 0,1 ha en komt voor in de rand van het Elsenerveen. De kwaliteit is matig aangezien de kenmerken van een goede structuur en functie voor een groot aantal aspecten matig zijn. Bovendien komen er beperkt typische soorten van het habitatype voor. Door ontwatering van het restveen zakt de grondwaterstand in het grootste deel van het Elsenerveen 's zomers te diep weg. Dit leidt tot oxidatie van het veen en vrijkomen van voedingsstoffen. Overmaat van stikstof door atmosferische depositie kan leiden tot een te voedselrijke en zure situatie op zowel de huidige standplaatsen als de natuurlijke standplaatsen.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H3160 Zure vennen. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verzurende of vermestende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (behoud omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.2.4 *H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)*

Het habitatype heeft een oppervlak van 2 hectare en de kwaliteit is overwegend matig gelet op het geringe aantal typische soorten en de matige vegetatiestructuur in grote delen van het gebied. Stikstofdepositie kan leiden tot verzuring, ammoniumtoxiciteit, vermeting en dominantie van snelgroeiende soorten. Dit wordt tegengegaan door begrazing met schapen en periodiek kleinschalig plaggen.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden). Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verzuigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Bovendien wordt verzuiging tegengegaan door periodiek kleinschalig plaggen en beweiding met schapen. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.2.5 *H4030 Droge heiden*

Het habitatype heeft een oppervlak van 46,9 hectare en de kwaliteit van het habitatype is overwegend matig op basis van de nog niet optimale vegetatiestructuur (onvoldoende grazige en zandige locaties, onvoldoende variatie in leeftijd heidestruiken). Uit de PAS-gebiedsanalyse voor de Borkeld blijkt dat ten aanzien van habitatype H4030 Droge heiden nog wel veel typische soorten aanwezig zijn. Dit is een gunstige uitgangspositie voor de realisatie van het instandhoudingsdoel van dit habitatype. Door aanwezigheid van deze soorten is de herstelpotentie groot. Opslag uit de heide wordt periodiek verwijderd. Het habitatype wordt beweid met schapen (gescheperde kudde).

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,02 mol N/ha/jr op het habitatype H2310 Stuifzandheiden met struikhei. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en verbetering van de kwaliteit.

Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,02 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Bovendien wordt verruiging tegengegaan door periodiek verwijderen van opslag en beweiding met schapen. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (behoud omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.2.6 *H5130 Jeneverbesstruwelen*

Het habitatype heeft een oppervlak van 17,2 hectare en de kwaliteit van het habitatype is overwegend matig, vanwege de afwezigheid van jonge struwelen met bijbehorende variatie in de ondergroei. Het grootste probleem voor het habitatype is de veroudering van het huidige bestand door het niet optreden van verjonging. Een te hoge stikstofdepositie kan leiden tot een verminderde kieming van jonge planten, zeker wanneer door het ontbreken van afdoende dynamiek (verstuiwing).

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,02 mol N/ha/jr op het habitatype H5130 Jeneverbesstruwelen. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op uitbreiden van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,02 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (uitbreiden omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.2.7 *H6230vka Heischrale graslanden, vochtig kalkarm*

Het habitatype heeft een oppervlak van 0,3 hectare en de kwaliteit van het habitatype is overwegend matig op basis van voorkomende vegetatietypen, vegetatiestructuur, het voldoen aan een aantal belangrijke ecologische vereisten en het voorkomen van diverse typische soorten. Voor het habitatype is de waterhuishouding belangrijk. Het habitatype is momenteel aanwezig op een leemlaag waarop water stagneert (hangwater t.p.v. de Leemkuilen). Overmaat van stikstof door atmosferische depositie kan leiden tot een te voedselrijke situatie en daardoor tot verzuring waardoor de bufferende werking van de bodem vermindert. Jaarlijks worden de Heischrale graslanden in het gebied gemaaid in september.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H6230vka Heischrale graslanden (vochtig kalkarm). Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op uitbreiding van de omvang en behoud van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Bovendien wordt verruiging tegengegaan door jaarlijks maaibeheer. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (uitbreiden omvang en behoud kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.2.8 *H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen*

Het habitatype heeft een oppervlak van 0,16 hectare en de kwaliteit is matig in verband met voorkomen op plagplek (niet natuurlijk), geen patroon van slenken en bulten, vegetatiestructuur en beperkte omvang van 0,16 ha. Overmaat van stikstof door (historische) atmosferische depositie kan leiden tot verzuring van de huidige en natuurlijke standplaatsen en tot successie door verruiging. De geplagde plekken waar het habitatype momen-

teel voorkomt, worden periodiek gemaaid (om de c. 5 jaar) om de successie tegen te gaan.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H71250 Pioniervegetaties met snavelbiezen. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en behoud van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Bovendien wordt verzuuring tegengegaan door periodiek maaibeheer. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (behoud omvang en behoud kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.3 Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug

4.3.1 *Inleiding*

Uit de stikstofberekeningen blijkt dat gedurende de aanlegfase van het project in 2022 en 2023 sprake is van een tijdelijke toename aan stikstofdepositie op de volgende kwalificerende habitattypen:

- H3160 Zure vennen
- H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)
- H4030 Droge heiden
- H5130 Jeneverbesstruwelen
- H6230 Heischrale graslanden

4.3.2 *H3160 Zure vennen*

Het habitatype heeft een oppervlak van 0,1 ha en de kwaliteit is matig vanwege verzuuring en verrijking als gevolg van te hoge stikstofdepositie en de afname van toestroming van freatisch water dat licht door basen is aangerijkt. Overmaat van stikstof door atmosferische depositie kan leiden tot een te voedselrijke en zure situatie op zowel de huidige standplaatsen als de natuurlijke standplaatsen. Het Sasbrinkven is enkele jaren geleden opgeschoond en enkele bomen in de directe nabijheid van het ven zijn verwijderd. Daarna heeft geen beheer plaatsgevonden.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H3160 Zure vennen. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verzurende of vermestende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (behoud omvang en kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.3.3 *H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)*

Het habitatype heeft een oppervlak van 0,7 hectare. Van oorsprong kwam dit habitatype over een uitgestrekt areaal voor, met name op de westflank van de Sallandse Heuvelrug. Het zal hier overgangen hebben gevormd met habitattypen 'actieve hoogvenen' en heischrale graslanden. Momenteel is het habitatype alleen nog aanwezig rond de Eendenplas en het Sasbrinkven. Het habitatype is rond het Sasbrinkven vrij goed ontwikkeld. Rond de Eendenplas is het matig ontwikkeld. Stikstofdepositie kan leiden tot verzuuring, ammoniumtoxiciteit, vermesting en dominantie van snelgroeiende soorten. Dit wordt tegengegaan door begrazing met schapen en periodiek kleinschalig plagen, wat er rond

het Sasbrinkven toe leidt dat de kwaliteit van het habitatype goed is ondanks een overschrijding van de KDW.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden). Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Bovendien wordt verruiging tegengegaan door periodiek kleinschalig plaggen en beweiding met schapen. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.3.4 *H4030 Droge heiden*

Het habitatype heeft een oppervlak van 1.019,6 hectare en komt binnen het Natura 2000-gebied voor over een groot oppervlak. De kwaliteit van het habitatype wordt in de PAS-gebiedsanalyse beoordeeld als matig. Het laatste decennium lijkt de ontwikkeling van de vegetatie echter positief te zijn (nagenoeg geen vergrassing, geen afname van op de rode lijst geplaatste plantensoorten, toename korstmossoorten centrale deel, betere structuur). Dit is een gunstige Ausgangspositie voor de realisatie van het instandhoudingsdoel van dit habitatype. Door aanwezigheid van typische soorten is de herstelpotentie groot. Om te komen tot een gradiëntrijke heide wordt momenteel al een heel scala aan beheermaatregelen toegepast, op verschillende ruimtelijke schalen. Kleinschalig en verspreid wordt er gebrand en gemaaid, er worden zandplekken gemaakt en gefreesd incl. bekalken, en er wordt drukbegrazing met schapen ingezet. Bosopslag op de heide wordt plaatselijk in stand gehouden (=belangrijke gradiënt van heide naar bos).

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H2310 Stuifzandheiden met struikhei. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Bovendien wordt verruiging tegengegaan door periodiek verwijderen van opslag en beweiding met schapen. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.3.5 *H5130 Jeneverbesstruwelen*

Het habitatype heeft een oppervlak van 6,1 hectare en is verspreid over de Sallandse Heuvelrug aanwezig, aan de randen waar dekzanden aanwezig zijn. Op basis van het voorkomen van typische soorten en overige kenmerken van goede structuur en functie wordt de kwaliteit beoordeeld als matig. Dit heeft met name te maken met het ontbreken van jonge struwelen (waarin in tegenstelling tot verouderde struwelen een goed ontwikkelde ondergroei aanwezig is). Een te hoge stikstofdepositie kan leiden tot een verminderde kieming van jonge planten, zeker wanneer door het ontbreken van afdoende dynamiek (verstuiving). In de Jeneverbesstruwelen zelf zijn geen beheermaatregelen getroffen. Wel zijn aanliggende heidevegetaties geplagd in het oostelijk deel van het gebied en is de laatste 3 jaar een schaapskudde ingezet (enkele weken per jaar) die een paar jaar achtereen een vaste 'schaapsdrift' lopen teneinde open plekken in de heide te creëren voor kieming.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H5130 Jeneverbesstruwelen. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (behoud omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.3.6 *H6230 Heischrale graslanden*

Het habitatype heeft een oppervlak van 0,3 hectare en komt nagenoeg alleen nog voor langs wegen en paden. Oorspronkelijk was een groter areaal heischrale graslanden aanwezig op de westflank. Op basis van het voorkomen van een beperkt aantal typische soorten, de samenstelling van de vegetatie en overige kenmerken wordt de kwaliteit van het habitatype beoordeeld als van matige kwaliteit. Slechts plaatselijk is de kwaliteit redelijk. Overmaat van stikstof door atmosferische depositie kan leiden tot een te voedselrijke situatie en daardoor tot verzuring waardoor de bufferende werking van de bodem vermindert. De bermen waarin het habitatype voorkomt worden twee keer per jaar gemaaid met een klepelmaaier zonder afvoer van het gewas om verruiging te voorkomen.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H6230 Heischrale graslanden (vochtig kalkarm). Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van slechts 0,01 mol N/ha/jr gedurende een kortdurende aanlegfase op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Bovendien wordt verruiging tegengegaan door jaarlijks maai-beheer. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (behoud omvang en behoud kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.4 Natura 2000-gebied Wierdense Veld

4.4.1 *Inleiding*

Uit de stikstofberekeningen blijkt dat gedurende de aanlegfase van het project in 2022 en/of 2023 sprake is van een tijdelijke toename aan stikstofdepositie op de volgende kwalificerende habitattypen:

- H4030 Droge heiden
- H7120ah Herstellende hoogvenen (actief hoogveen)

4.4.2 *H4030 Droge heiden*

Het habitatype bestaat uit droge heidevegetaties op minerale bodem. Wanneer zulke vegetaties op veen voorkomen, dan behoren ze tot habitatype H7120 Herstellende hoogvenen. Het actuele areaal H4030 Droge Heide in het Wierdense Veld bedraagt 1,4 ha en is van matige kwaliteit. Een hoge stikstofdepositie kan leiden tot eutrofiëring en daarmee tot vergrassing met pijpenstrootje.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H4030 Droge heiden. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van 0,01 mol N/ha/jr gedurende slechts 1 jaar op het habitatype is dermate beperkt, dat dit geen merkbare verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudings-

doelstellingen (behoud omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.4.3 *H7120ah Herstellende hoogveen, actief hoogveen*

Het actuele areaal aan H7120ah Herstellende hoogveen (actief hoogveen) is ca. 383 ha. Uit de PAS-gebiedsanalyse Wierdense Veld blijkt dat de kwaliteit van het hoogveen in Wierdense Veld op dit moment min of meer stabiel is, als gevolg van recent genomen vernattingsmaatregelen. Lokaal is de vegetatie goed ontwikkeld en komen diverse typische soorten voor, zoals hoogveenveenmos, kleine veenbes, lavendelhei, witte snavelbies, venwitsnuitlibel, levendbarende hagedis, watersnip en wintertaling. Te lage grondwaterstanden en een hoge stikstofdepositie kan leiden tot eutrofiëring en daarmee tot vergrassing met pijpenstrootje en opslag van berk. Toename van pijpenstrootje en berk zorgt voor een zelfversterkend effect op de nutriëntenvoorziening en voor nadelige beschaduwning van de moslaag en lage kruiden. Door vernattingsmaatregelen die in het gebied hebben plaatsgevonden zijn de negatieve ontwikkelingen als gevolg van stikstofdepositie en veenmineralisatie gecompenseerd.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2022 en 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op het habitatype H7120ah Herstellende hoogveen (actief hoogveen). Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van 0,01 mol N/ha/jr gedurende slechts 2 jaar op het habitatype is dermate beperkt dat dit geen verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype H7120ah Herstellende hoogveen (actief hoogveen). Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de instandhoudingsdoelstellingen (behoud omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.5 Natura 2000-gebied Engbertsdijksvennen

4.5.1 *Inleiding*

Uit de stikstofberekeningen blijkt dat gedurende de aanlegfase van het project in 2023 sprake is van een tijdelijke toename aan stikstofdepositie op het volgende kwalificerende habitatype:

- H7120 Herstellende hoogveen

4.5.2 *H7120 Herstellende hoogveen*

Herstellend hoogveen bestaat in Engbertsdijksvennen uit een breed scala van vegetatietypen die op verdroogd en eventueel weer vernat veen voorkomen. Het varieert grofweg van zure bossen met vooral berk tot open water met waterveenmos, met daar tussenin allerlei typen heiden. In de PAS-gebiedsanalyse van de Engbertsdijksvennen is aangegeven dat de vegetaties die gerekend worden tot het habitatype een goede kwaliteit representeren. In Engbertsdijksvennen is het toekomstperspectief voor het habitatype bovendien positief. Vooral door de bouw in 2006, van de robuuste dam rondom de hoogveenkern is het perspectief voor verdere uitbreiding van actief hoogveen in de kern relatief groot. Eutrofiëring door stikstofdepositie kan leiden tot vergrassing met pijpestro en/of begroeiing met zachte berk met als gevolg een afname van veenmossen door beschaduwning.

Als gevolg van het voorgenomen plan is alleen tijdens de aanlegfase in 2023 sprake van een zeer beperkte toename aan stikstofdepositie van slechts 0,01 mol N/ha/jr op maar 1 hexagon van het habitatype. Het instandhoudingsdoel voor het habitatype is gericht op behoud van de omvang en verbetering van de kwaliteit. Een dergelijke maximale bijdrage van 0,01 mol N/ha/jr gedurende slechts 1 jaar op maar 1 hexagon van het habitatype is dermate beperkt dat dit geen verruigende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van het habitatype H7120. Het voorgenomen plan staat er niet aan in de weg dat de

instandhoudingsdoelstellingen (behoud omvang en verbetering kwaliteit) gehaald kunnen worden. Significante gevolgen zijn daarom op voorhand met zekerheid uitgesloten.

4.6 Cumulatie

Het voorgenomen plan leidt alleen tijdelijk tijdens de aanlegfase van het plan lokaal tot verwaarloosbare toenames aan stikstofdepositie van maximaal 0,02 mol N/ha/jr op verschillende habitattypen in de Natura 2000-gebieden Borkeld, Sallandse Heuvelrug, Wierdense Veld en Engbertsdijksvenen. Uit de effectbeoordeling blijkt dat op geen enkel habitatype bij dergelijke verwaarloosbare toenames aan stikstofdepositie gedurende een kortdurende aanlegfase van het plan sprake is van een merkbaar ecologisch effect op de kwaliteit van de betreffende habitattypen. Er zal geen in ecologische zin merkbare extra verruiging van de vegetatie of verzuring van de bodem optreden. Van mogelijke significante gevolgen door cumulatie met andere projecten of plannen is dan ook geen sprake.

5 Conclusie

Het voorgenomen plan voor de bouw van een woonwijk in Enter leidt niet tot significante gevolgen voor omliggende Natura 2000-gebieden. Uit de stikstofberekeningen blijkt dat tijdens de aanlegfase tijdelijk sprake is van verwaarloosbare toenames aan stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden Borkeld, Sallandse Heuvelrug, Wierdense Veld en Engbertsdijkerven. Uit de effectbeoordeling blijkt dat op geen enkel habitatype bij dergelijke verwaarloosbare toenames aan stikstofdepositie gedurende een kortdurende aanlegfase van het plan sprake is van een merkbaar ecologisch effect op de kwaliteit van de betreffende habitattypen. Er zal geen in ecologische zin merkbare extra verruiging van de vegetatie of verzuring van de bodem optreden. Van mogelijke significante gevolgen door cumulatie met andere projecten of plannen is ook geen sprake. Geconcludeerd wordt dat het voorgenomen plan de instandhoudingsdoelstellingen van omliggende Natura 2000-gebied niet aantast en derhalve geen significante gevolgen heeft voor de betreffende Natura 2000-gebieden.

Literatuur

- Aveco de Bondt 2020. AERIUS-calcuatie De Berghorst II Enter. Rapportnr. 202421_B_RAN03_0308.
- Provincie Overijssel 2017. PAS-gebiedsanalyse Borkeld.
- Provincie Overijssel 2017. PAS-gebiedsanalyse Engbertsdijkerven.
- Provincie Overijssel 2017. PAS-gebiedsanalyse Sallandse Heuvelrug.
- Provincie Overijssel 2017. PAS-gebiedsanalyse Wierdense Veld.
- <https://www.natura2000.nl/gebieden/overijssel/engbertsdijkerven>